

KODOLSKI SLOVENEK

Stane četrletno: RM 1.—; celoletno: RM 4.—
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Uredništvo in uprava.

Čankajšek je postal diktator Kitajske. Kitajska je proglasila maršala Čankajška za diktatorja države in mu dovolila neomejeno oblast. To imenovanje smatrajo Japonci kot nov dokaz odločne kitajske volje za obrambo do skrajnosti. Japonsko napredovanje v pokrajini Šantung je bilo medtem ustavljeno. Tudi z drugih front javljajo nove ki-

tajske uspehe. Po zadnjih poročilih korakajo Kitajci proti Šangaju in so od njega oddaljeni komaj 80 km.

Napetost med Rusijo in Japonsko se ostri. Na Kitajskem japonske čete ne morejo doseči nobenih večjih uspehov. V zadnjem času javljajo listi celo japonske poraze. Japonci dolžijo Ruse, da so tih zavzeznik Kitajske in jo stalno in izdatno podpirajo. Zbog tega je japonski diplomatski zastopnik že vložil protest pri sovjetski vladi, a dobil nepovoljen odgovor. Litvinov je samo priznal, da se nahajajo na Kitajskem ruska letala. Japonska sedaj grozi, da bo zbrala svoje milijonske armade za vojno proti Rusiji.

V mednarodnem evropskem koncertu napovedujejo velike preosnove. 15. aprila bo v Londonu podpisan angleško-italijanski sporazum, po katerem se Italija umakne iz Španije, Anglija zato izposluje priznanje italijanskega imperija pri Društvu narodov, obe državi pa si zajamčita obojestranske interese ob Sredozemskem morju. V zvezi s tem napovedujejo nekateri listi pričetek pogajanj za sporazum med štirimi velesilami, kot ga je svoječasno predlagal Mussolini. To bi dale slutiti tudi nepotrjene napovedi o pričetku pogajanj med Anglijo in Nemčijo.

Politika v enem stavku. Avstrijo je zapustil nadvojvoda Evgen, zadnji Habsburžan. — Kardinal Innitzer je bival v Rimu pri sv. očetu. — V Rimu in v drugih italijanskih mestih se vršijo velikanske priprave za sprejem kanclerja Hitlerja. V Florenci bodo po njem krstili velik, ravnokar dograjen kolodvor, v Rimu pa bo obsežen trg od slej zvan Hitlerjev trg. Bajce poseti kancler tudi sv. očeta. — Poslanci sudetsko-nemške stranke K. Henleina so izstopili iz praškega parlamenta in senata. Medtem urejuje vlada statut za narodne manjšine. Statut predvideva popolno kulturno avtonomijo. — Poljaki v Nemčiji so glasovali dne 10. aprila vsi z „Ja!“, a dodali, da njihovi glasovi ne veljajo za državni zbor, ker na kandidatni listi ni nobenega Poljaka. — General Franco ponovno poudarja, da mora ostati Španija nedotaknjena. Medtem se Anglija in Rusija trudita za premirje. — Odstavljen je sovjetski maršal Budjennij. Bajce prede trda tudi že maršalu Vorošilovu. — Japoncem v Kitajski se godi vedno težje. V okolici Šangaja so kitajske čete obkolile 250.000 mož broječo japonsko armado. Na japonsko željo naj bi sedaj Anglija posredovala pri sovjetih v prilog Japonski. — Sovjeti so lani izdali za oboroževanje celih 100 milijard nemških mark. — Japonska vlada se je z ozirom na novonastali položaj na Kitajskem preosnovala.

Zgodovinski dan Koroške.

Führer in kancler Adolf Hitler v Celovcu.

Na svojem predglasovanjskem potovanju po vseh pokrajinah Velike Nemčije je kancler Adolf Hitler v ponedeljek 4. aprila došel tudi v deželno koroško mesto. Dan njegovega bivanja v deželi je postal uprav zgodovinski dan že zgolj po svoji izredni zunanji obliki in ostane v koroški povestnici neizbrisna znamenitost. Že v rano jutro so se polnile ulice, neprestano so vlaki in avtobusi vsipali vedno nove množice iz najoddaljenejših dolin. Morje ljudi je valovalo po mestu, pestre narodne

noše so krasile svečano sliko. SA in SS moštvo ter vojaščina je bila vsa na nogah.

Kanclerjev prihod.

Na kolodvoru, slavnostno okrašenem z zelenjem in zastavami, se je zbrala vojaška godba, častniki in ostale osebnosti z ministrom Klausnerjem in glavarjem Pawlovskim na čelu. Točno ob napovedani minuti se je s spremstvom pojavil kancler Velike Nemčije, Adolf Hitler, pozdravil navzoče vodje ter s svojimi, obdan od viharja pozdravov, krenil po kolodvorski ulici na novi trg, ki nosi sedaj njegovo ime, tja do mestne hiše. V slavnostni občinski dvorani ga je pozdravil celovski župan, mu predložil v podpis zlato knjigo častnih občanov ter mu vročil častno diplomu. Nato so kanclerju predstavili prevz. knezoškofa, člana dež. vlade in vodilne moze javnega in gospodarskega življenja. Po kratkem odmoru v hotelu Sandwirt se je visoki gost nato podal po natrpano polni 10. oktoberski ulici proti zborovalnemu prostoru na celovškem sejmišču.

Na zborovalnem prostoru.

Na sejmišču je bilo že v dopoldanskih urah kakor na mravljišču in vedno spet so se vsipale nove množice — skupno število v mestu navzočih oseb cenijo čez 150.000. Preko kolodvorske ulice in sem od rotovža se je bližal orkan zdravic in klicev, vesela nervoznost se je stopnjevala do viška, valovi glasov so se bližali sejmišču. V zborovalni veliki dvorani je medtem pozdravil tisoče pokrajinski vodja NSDAP Kutschera in nato predal besedo narodno-socialističnemu vodju Bavarske, Wagnerju. Slednji je poudaril sorodnost svoje dežele z Avstrijo in dejal, da bo avstrijsko veselje in žalost delila vsa Nemčija. „Naj bi nemški narod postal vreden velikega Adolfa Hitlerja in naj bi mu sledil korak za korakom.“

Führer govori.

Na govorniški tribuno je nato stopil, viharno pozdravljen, kancler Adolf Hitler. Uvodno je govoril o težavah in trpljenju, skozi katere se je moral on s svojim narodom preboriti, da je nemštvo dospelo tja, koder se drugi narodi že stoletja nahajajo. „A čim težja je bila borba, tem dražja nam mora biti svoboda. Prej nekoč je bila Nemčija združena samo v pesmi, danes je združena tudi v dejanju. Kako zelo je enotnost Nemcem pri srcu, sem spoznal na sedanjem potovanju, ki me je vodilo od skrajnega nemškega severa preko vse nemške zemlje do nemškega juga. Kljub različnim našim povsod isti ljudje in isto navdušenje v očeh. Nepoznan sem se začel boriti proti razkrajajočim strankam, proti predsodkom stanovske ošabnosti in razredne miselnosti. 15 let je trajalo, da sem pridobil množico, s katero sem zamogel tirjati tudi oblast. V teh petnajstih letih sem hodil naokrog po nemški zemlji in reči smem, da ga ni državnika na svetu, ki bi svoje ljudstvo poznal kakor jaz. V velikem rajhu sem videl svojo domovino in ne smete se čuditi, če je nisem mogel nikdar pozabiti. **Končno sem postal jaz zgodovinski prispevek Avstrije k dograditvi nemškega občestva in velike nemške države.** — Če se je sedanjí prevrat izvršil brez krvi, se imam za to zahvaliti svoji domovini, ki me ni pozabila,

skrilo in zasenčilo celó moje! In vendar, prečastiti gospodar pater,“ je z razumljivim ponosom pridelal Rubens, „in vendar sem jaz Peter Pavel Rubens!“

Ko je predstojnik slišal to ime, se mu je od samega presenečenja zasvetil obraz, in oči so se mu zaiskrile; na Rubensa je uprl te svoje začudene oči, in videlo se mu je, da so razodevale več kakor pa samo radovednost; toda to začudenje in, rekel bi, veselje, je trajalo samo en trenutek. Menih je povesil svoje oči, prekrizal na prsih svoje roke, ki jih je v trenutku začudenja povzdignil proti nebu, in ponovil: „Umetnika ne najdete več!“

„Njegovo ime, prečastiti, njegovo ime, da ga lahko dam spoznati vsemu svetu, da mu preskrbim slavo, ki mu gre!“

In Rubens, Van Dyck, Jakob Jordaens, Van Thulden in ostali Rubensovi učenci — morda že vrstniki! — so se vstopili okrog predstojnika in ga prav lepo prosili, naj jim vendar pové, kdo je bil umetnik, ki je naslikal to krasno podobo...

Menih se je ves tresel, mrzel pôt mu je rosil po čelu in izsušenem licu, in njegove ustnice so se premikale kot pripravljene, da izgovorijo in izdajo skrivnost, katere tajnost je poznal pač samo on. „Njegovo ime, njegovo ime!“ je ponavljal Rubens.

Predstojnik je napravil s svojo roko slovesno kretnjo in začel govoriti: „Prosim, poslušajte me,“ je dejal; „niste me prav razumeli, ko sem vam rekel, da umetnik, ki je tisto podobo naslikal, ni več od tega svetâ. S tem pa nikakor nisem hotel reči, da bi že bil umrl!“

kakor je tuđi jaz nisem pozabil. — 10. aprila naj ne bo navadno glasovanje, marveč romanje vse Nemčije od severnega morja sem do Karavank. Zakaj tisočletje kliče! Zakar so se borili predniki, smo dosegli mi in bomo trdo držali v naših pesteh.“

Po nepopisnih prizorih navdušenja se je kancler po govoru vračal v hotel. Pa še tam ni našel miru, nad desetkrat se je moral na burno zahtevo množice pokazati na balkonu, klici tisočih pa so ga dosegali še v pozno noč. Führer je prenočil v Celovcu in se opoldne naslednjega dne preko Beljaka podal v Inmoster od tam v Salzburg, Linc in Dunaj.

Dan bivanja Führer-ja in kanclerja v deželnem glavnem mestu je bilo resnično doživetje za vsakogar, ki je imel priliko opazovati priprave, sprejem in potek bivanja samega. Vzorna disciplina, izredno okusni okrasji javnih prostorov in predvsem veličastno pripravljeni zborovalni prostor, brezhibni železniški dovoz stotisočih, občudovanja vredni red na ulicah — že vse to je bil pravi užitek. Ljubezen in prisrčnost pa, s katerim je ljudstvo sprejelo voditelja države, sta doslej edinstveni v zgodovini Koroške.

Ustroj NSDAP.

Kratica NSDAP označuje narodno-socialistično nemško delavsko stranko (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei). Po svojem programu je državi nadrejena, to se pravi, da določuje stranka politično in svetovno-nazorno smer države. Funkcionarji stranke so hkrati funkcionarji države. Vodja stranke je Adolf Hitler, njegov namestnik pa Rudolf Hess.

Stranka se deli v državno vodstvo, pokrajinske, okrožne in krajevne skupine. V državnem vodstvu so še načelniki SA in SS in vodja nemške mladine. Pristaši stranke nosijo naslov Pg. (Parteigenosse), vstop v stranko je vezan na gotove pogoje.

Stranka se deli v sledeče skupine: 1. SA (Sturmabteilung), ki se naprej deli v skupine, brigade, standarte, Sturmbann, Sturm itd. V SA smejo vstopiti samo letniki od 18. do 35. leta. — 2. SS (Schutzstaffel), ki se enako deli naprej v podskupine. — 3. NSKK (Nationalsozialistisches Kraftfahrkorps) je zveza avtomobilistov in motociklistov. — 4. NSFK (Nat. soz. Fliegerkorps) je zveza pilotov. — 5. NSRK (Nat. soz. Reiterkorps) je zveza jezdecev. — 6. HJ (Hitlerjugend) je mladinska zveza s 3 skupinami: a) moška mladina do 14. leta, b) moška mladina od 14. do 16. leta in c) ženska mladina (BdM — Bund deutscher Mädel), ki druži dekleta od 10 do 21 leta. — 7. NSDSTB (Nat. soz. Studentenbund) je zveza dijakov. — 8. NS-Frauentenschaft je ženska zveza, in 9. NSDAP-organizacija za inozemstvo.

Stranki sami so pridružene sledeče zveze: 1. NS-Volkswohlfahrt vrši socialno delo v odsekih „Mutter und Kind“ (materinska in otroška akcija) in v „Winterhilfswerk“ (WHW — zimsko akcija). 2. Nemška delavska fronta (DAF) združuje vse duševne in ročne delavce. V njej so združeni narodni stanovi, katerih pozna 18. — V to fronto spada tudi akcija „Kraft durch Freude“ (KdF), ki se spet deli v osem poduradov in je njen delo-

Podlistek

Skriti svet.

Glasoviti flamski slikar Peter Pavel Rubens, ki je živel v letih 1577 do 1640, je nekoč hodil po okolici Madrida na Španskem, skupaj z nekaterimi svojimi učenci. Na tem sprehodu je obiskal tudi nek samostan, kjer so živeli menihi zelo strogega reda. Ko je vstopil umetnik v cerkev, je pred neko sliko obstal kakor okamenel; občudoval jo je, kajti naslikati jo je moral najboljši slikarski talent. Podoba je predstavljala smrt meniha. Rubens je tolmačil svojim učencem lepo umetnino; niso se ji mogli dovolj načuditi. „In kdo naj bi bil umetnik, ki je tako krasno naslikal to podobo?“ je vprašal Van Dyck, najljubši Rubensov učenec. „Neko ime je bilo napisano tu doli v kotu pod sliko; pa je prav skrbno izbrisano,“ je še pristavil Van Thulden.

Rubens je prosil, da bi smel govoriti s samostanskim predstavnikom; starejši menih je vse skupaj odvedel v govorilnico, in ko je vstopil predstojnik, je Rubens takoj hotel zvedeti ime tistega umetnika, kateremu je bil dolžan vse svoje začudenje.

„Ta umetnik slikar ni več od tega svetâ!“ je rekel menih.

„Mrtev!... in nihče ga ni poznal doslej, nihče ni občudoval njegovega imena, ki bi moralo ostati nesmrtno; da, to ime, pred katerim bi se mogoče

„Kaj, ali je še živ, še živ?... O, dajte nam ga spoznati, povejte nam vendar njegovo ime!“

„Odrekel se je dobrinam in slavi tega svetâ; živi v nekem samostanu, redovnik je, menih!“

„Kaj, menih, prečastiti, menih je?“ tako je nadaljeval Rubens. „Povejte mi, v katerem samostanu; takoj mora zapustiti samostansko zidovje. Kadar Bog označi kakega človeka s posebnim pečatom umetnika, se ta človek ne sme zakopati v puščavo, kajti Bog mu je dal vzvišeno poslanstvo. In to poslanstvo mora tudi izvrševati. Povejte mi ime tistega samostana, koder se skriva, in šel bom tja, da ga spravim vên in mu pokažem slavo, ki ga še čaka. Če se mi bo zoperstavljal, ga bom prisilil po samem papežu, da se bo moral vrniti nazaj v svet in da bo moral nanovo vzeti v roke čopiče in barve! Sveti oče papež me ima zelo rad, in vem da mi ne bo odrekel, kar ga bom prosil.“

„Ne bom vam povedal ne njegovega imena, ne samostana, kamor se je zatekel,“ je odgovoril menih odločno.

Rubens pa, užaljen, je nadaljeval: „Papež vas bo prisilil, potem boste pa morali ubogati.“

„Poslušajte me,“ je dejal nato menih, „v imenu božjem vas prosim, poslušajte me. Mislite li, da se ta človek ni moral na vse načine bojevati s svojo dušo, preden se je odločil, da bo vstopil v samostan in zapustil svet in vso svetno srečo, bogastvo in slavo? Mislite li, da mu ni bilo treba najti grenkih in strašnih ur in razočaranj vseh vrst, krutih bolečin v svoji duši, da je nazadnje spoznal,“ — in tu se je menih udaril na prsa —, „da je vse na svetu samo nečimurnost? Pustite ga torej v tem

krog prosveta, gojitev športa, organizacija dopustov itd.

Po zamisli ustanovitelja stranke Adolfa Hitlerja je strankin ustroj nekako zrcalo narodne družine. Stranka skuša zajeti vse narodno življenje in ga oblikovati po svojih načelih. Izven strankinega okvirja vršijo svoje javno delo le še Cerkev in — po izjavah Führerja in kanclerja — drugorodni narodi oz. narodne manjšine.

Domače novice

Odločna glavarjeva izjava.

Št. Jakob v Rožu 10. aprila 1938.

Minuli četrtek je posetil našo občino g. dež. glavar Pawlowski v spremstvu dež. svet. Maier-Kaibitsch-a. Vas je bila razkošno okinčana, prostor pred glasovanjskim spomenikom in spomenik sam z reflektorji razsvetljen. Poleg številnega občinstva se je zbrala mladina, narodno-socialistične formacije, koroški bojovníki, orožništvo i. dr. Po otvoritveni pesmi je pozdravil glavarja in zborovalce župan in nadučitelj R. Zherne in med drugim dejal: „Naša občina je uboga. Šteje 4000 duš in četrtnina živi od podpore. In vendar smo v zavesti velike zmage bogati in srečni. Zato bomo ob glasovanju sklenjeno in veselo glasovali z „Ja!“, ki naj velja domovini in našim borcem, naši novi državi in ljubljenu voditelju Adolfu Hitlerju.“ Za mladino je govoril učitelj Dimnig, ki je obljubil v imenu mladine, da bo zvesto sledila vzorom svojih prednikov. Po petju vrblianskega zbora je povzel nato besedo dež. glavar v. Pawlowski. Uvodno se je spominjal let okoli glasovanja ter poudaril, da koroški sinovi nikakor niso zaman padli za svojo domovino. Omenil je, kako je bil Führer ob priliki svojega obiska dežele zadivljen nad lepoto pokrajin in ljudstvom in kako je izjavil v mestni hiši, da hoče iz Koroške napraviti pravi dragulj. Goering spet je zagotovil gospodarsko pomoč vsega rajha. Pokrajinski vodja Bürckel končno je dovolil večjo denarno svoto v svrhe takojšnje zaposlitve brezposelnih. Dež. glavar se je nato obrnil do navzočih Slovencev in jih sledeče nagovoril:

„Pred očmi vse javnosti hočem nasloviti nekatere besede tudi na naše slovenske rojake. Zagotavljam Vam: Nemčija, ki je zgradila vso svojo veličino in svojo silo na narodnost, bo razumela tudi tujo narodnost in jo bo branila. Vaša kultura, vaše kulturno-politične želje in vaša kulturna svojstvenost bodo pod zaščito Tretjega cesarstva bolje varovane kakor pod bivšo avstrijsko vlado. Da v naši obmejni deželi ne bo več tal za državno-politična stremjenja, za to mi jamči politična uvidevnost in zrelost vaših lastnih voditeljev. Bili so pri meni, rad sem jih sprejel in z veseljem sem vzel njihovo ustmeno izjavo lojalnosti na znanje. Zaupam tem možem. Slovenci! Naj vas torej ne skrbi, kako si boste ohranili svojo narodno kulturo. Del naše koroške dežele je in Korošci bi je ne mogli pogrešati.

Tako hočemo iti vsi z dobro voljo lepši in srečnejši bodočnosti nasproti. Vidim pred seboj, kako ustavljeni rudokopi spet obratujejo, kako do-

božjem samostanskem miru, da tu živi in tudi tu umrje, ker je edino tu našel zavetje pred svetom in njegovimi prevarami. Sicer pa bi vaša prizadevanja tudi ne imela zaželenega uspeha, najmanj takega, ki si ga vi predstavljate. To je zanj samo huda skušnjava, ki jo bo pa znal pogumno premagati“ — tu se je menih pobožno prekrižal — „Bog, ravno isti Bog, ki ga je v svojem usmiljenju poklical v svojo sveto službo, ga zdaj ne bo odstranil izpred svojega obličja, ne bo ga zapustil, ne bo mu odrekel svoje pomoči!“

„Toda, prečastiti, saj se vendar s tem odreče neumrljivosti!“

„Nesmrtnost ni prav nič v primeri z večnostjo.“ Menih si je potegnil kapuco čez glavo in obrnil pogovor na druge stvari, tako da ga Rubens ni več mogel še dalje nadlegovati in siliti.

Otožno je slavni flamski umetnik s svojim spremstvom zapustil samostan. Vrnili so se v Madrid, zamišljeni in tihi.

Samostanski predstojnik se je pa vrnil v svojo celico. Pokleknil je na tla pred slavnatim ležiščem in se poglobil v pobožno molitev. Potem pa je vstal, obrnil se v ono stran, kjer je imel vse svoje barve in čopiče in stojala za slike in vse skupaj vrgel skozi okno v potok pod samostanskim zidovjem. Zamišljen je nato nekaj trenutkov gledal v vodo, ki je odnesla s seboj predmete, njemu, menihu-predstojniku, najljubša zabava...

Ko je vse slikarsko orodje izginilo v vodi in se niso več poznali sledovi barv, se je menih vrgel na kolena in se spet zatopil v gorečo molitev pred svojim svetim razpelom.

F. K.

slej propadajoče kmetije spet procvitajo, slišim udarjanje kladiv, vidim široke ceste in cvetoč tujski promet. Vidim lepo, cvetočo Koroško in vam obljubljam, da vidim svoj poklic samo v tem, da služim svoji domovini, kjerkoli zamorem...”

Zvestoba za zvestobo! Zastopniki kulturnih organizacij gradiščanskih Hrvatov so naslovili na pokrajinskega vodjo Bürckla izjavo, ki se glasi: „Hrvaška narodna manjšina v nemški Avstriji živi že stoletja skupno z nemškim narodom. Sožitje doslej ni bilo samo korektno, marveč pri srčno in prijateljsko. 10. aprila bo hrvaška manjšina veselo in odločno glasovala z „Ja!“, ne samo, ker deli usodo z nemškim narodom in je bila napram državi vsikdar lojalna, marveč tudi v prepričanju, da bo narodna Nemčija imela polno razumevanje za narodno-kulturna stremjenja hrvaške narodne manjšine in ji bo dovolila svobodni kulturni razvoj...” — Vodja Bürckel je odgovoril, da velja v Nemčiji načelo „Zvestoba za zvestobo!“ in da bo Nemčija ravnala z manjšinami tako, kakor hoče, da bi se ravnalo z nemškimi manjšinami v tujih državah.

Z zadovoljstvom beležimo sledeče: Slovenskemu gasilnemu društvu v Št. Jakobu v Rožu je bila v dneh po 13. marcu odtegnjena pravica gašenja, zasežena blagajna in odvzeti ključji gasilnih domov. Na Kostanjah so tamošnjemu društvu odvzeli tamburice, zaprli dvorano in zasegli posojilnično blagajno. Na takojšnjo intervencijo Slovenske prosvetne zveze pri dež. svetniku g. Maier-Kaibitsch-u je bila šentjakobskim gasilcem nemudoma spet vrnjena stara pravica, Kostanje pa je posetil uradnik cel. okrajnega glavarstva, jim izročil tamburice in ključje ter jim izjavil, naj svoje narodno delo nemoteno vršijo naprej. Korektno in uslužno postopanje g. dež. svetnika Maier-Kaibitsch-a v prilog slovenski manjšini zasluži naše občudovanje in zahvalo!

Razdelitev referatov dež. vlade. Dež. glavar Pawlowski je prevzel sledeče posle: prezidialni urad, dež. tiskovno službo, gasilske zadeve, upravne zadeve gozdarstva, gradb. cest, mostov, elektrarn, obrtno šolstvo, posojilnice, društva, obrt, vodno pravo i. dr. — Dež. svet. Kernmaier ima kulturo zemlje, melioracije, veterinarsko službo, zemljiško reformo i. dr. — Dež. svet. Maier-Kaibitsch ima državljanske zadeve, ljudsko štetje, tujski promet, občinske odbore, občinske zadeve in doklade, občinske ceste, domovinske zadeve, izgone, plesne prireditve i. dr. — Dež. svetnik Natmessnig ima občinske finance, proračune, ubožne zadeve, občinsko premoženje, dolgoce, knjigovodstvo, račune uprave in dež. zavodov. — Dež. svet. Dlaska vodi šolske zadeve, v kolikor zanje ni pristojen dež. šolski svet, umetnost in znanstvo, upravne in gospodarske zadeve dež. šolskega sveta, zadeve nadzorstva srednjih, glavnih in ljudskih šol.

1242 koroških otrok se je odpeljalo v Nemčijo. Minuli teden se je v spremstvu večjega števila učiteljev ter dveh zdravnikov odpeljalo v Porenje 1242 otrok iz Beljaka in okolice. Skozi šest tednov bodo malčki gostje nemških družin. Ob slovesu jih je nagovoril nar. soc. vodja Kutschera, naj vsepovsod s svojim vedenjem delajo čast svoji deželi.

20. aprila praznuje Führer in kancler Adolf Hitler svoj 49. rojstni dan. Praznovala ga bo predvsem mladina v svojih šolah. Po radiu jo bo nagovoril prosvetni minister dr. Rust. — Za vpotovanje v rajh vidiranje potega lista ni več potrebno Potnikom iz bivše Nemčije v Avstrijo je dovoljenih preko meje 300 S.

Tudi vojni invalidi dobijo zvišano podporo. Mesečna podpora za vdove po vojnih invalidih se zviša v prvem razredu na 42, v drugem na 38,50 in v tretjem na 35 šilingov. — V veljavo stopi nemški invalidni zakon, ki pravi med drugim: Če ima po invalidnem zakonu upravičeni tudi zaslužek iz svoje državne nastavitve, se mu izplača samo polovična renta, če dobiva vsaj mesečnih 170 RM. Ima upravičenec otroke, se odračuna od višine zaslužka za vsakega otroka 10 RM, ostanek opravičuje oz. ne opravičuje dobivanje invalidne rente.

Minulo nedeljo se je istočasno z glasovanjem vršila volitev poslancev v državni zbor v Berlinu. Vseh kandidatov je bilo 1717, na prvem mestu je Führer in kancler, sledijo vodje stranke in njihovi odseki, vsi pokrajinski namestniki in okrožni vodje. Iz dežele Avstrije so na kandidatni listi za državni zbor poleg dr. Seyss-Inquarta še ministri dr. Fischböck, Glaiss-Horstenar, Hueber, dr. Jury, Klausner, Reinthaler, general Krauss, stotnik Leopold, avstrijski vodja SS dr. Kaltenbrunner, prof. Srbik, dr. Rainer in Globotschnig. Nadalje še vrsta borcev za narodno-socialistično Avstrijo, med njimi iz Koroške 13 mož in sicer: Feistritz, Franc Gebhardt, dr. Kaufmann, Julijan Kollnitz, Fritz Kronegger, Franc

Kutschera, Franc Mikula, Schanz, Hans Scheriau in Stefan Zmölzig.

Zrelostni izpiti srednjih šol (matura) tekočega leta bodo z ozirom na dogodke v marcu znatno olajšani. Predpisani so samo štirje pisni izpiti, za učence, ki so bili pred 11. marcem člani Hitlerjeve mladine ali druge narodno-socialistične organizacije, samo trije. Pisni izpiti so predpisani pri nezadostnem uspehu v enem ali dveh predmetih.

Naš novi podlistek. S prihodnjo številko začnemo priobčevati v podlistku nadvse zanimivo, svojevrstno povest ameriškega pisatelja Žek Londona (Jack London), čigar dela slovijo po svetu kot glasan protest proti okorelemu gospodarskemu in družabnemu redu. Naša povest nosi naslov „Klic divjine“ in bo njena mikavna, čisto svojstvena vsebina nedvomno zgrabila vsakega bralca. Zato opozarjamo na novi podlistek tudi vse one, ki doslej še niso bili naročniki našega slovenskega tednika.

St. Johann—Št. Janž v Rožu. Naša fara doživlja veliko čast. V inomoškem semenišču Kanizijanu je bil 15. marca promoviran za doktorja bogoslovne vede naš rojak g. Janko Hornböck, pd. Bavantov. V nedeljo 3. aprila je bil v Inomostu posvečen v mašnika in bo na belo nedeljo ob 9. uri v svoji domači fari daroval novo mašo. Veliki dan bo za našo faro iskreno duhovno doživetje. Novomašnik nato nastopi svojo prvo službo v Železni Kapli. V težavno poklicno delo in trpljenja polno pot mu želimo obilo blagoslova!

To in ono. Minuli petek je govoril v Celovcu nar. soc. poverjenik za svetovno-nazorno vzgojo Alfred Rosenberg. — V cel. učiteljske bodo naknadno sprejeti vsi izključeni učenci. — K glasovanju je dospelo v Celovec in Beljak 2000 Nemcev iz Jugoslavije in Italije. — Mesto Saarbrücken je prevzelo botrinstvo nad Velikovcem. — Bivši posl. Karl Kruppl je bil pred sodnijo obsojen na 4 mesece zapor. — V Solnogradu so pričeli graditi novo avto-cesto. Delo je otvoril Führer sam. — Pri Lincu vršijo predpriprave za gradnjo velike elektrarne. — V Ljubljani je minuli petek umrla častna dvorna dama kraljice-matere Marije, gospa Franja Tavčarjeva. V slovenskem in jugoslovanskem javnem življenju je igrala prav odlično vlogo. — Dr. Julij Fellacher, namestnik državnega tožilca v Ljubljani, je premeščen v Celje. — Na velikem mednarodnem šahovskem turnirju v poljskem Lodžu je zmagal kot prvak Jugoslovani Vasja Pirc. Sedaj sledi velika šahovska tekma v Ljubljani.

Naša prosveta

In sedaj mi!

Velikonočno pismo našim rojakom in prijateljem.

Vedno bolj bomo čutili, da smo s političnimi dogodki minulih tednov stopili tudi v našem narodno-kulturnem življenju v čisto novo dobo. Pretesno je naše sožitje z narodom-sosedom, družijo nas iste državne meje, zato nova, vstajajoča miselnost državnega naroda in predvsem njegovo pojmovanje narodnosti in narodne družine ne more ostati brez vpliva na naš slovenski narod. Že sedaj čuje dober opazovalec čisto nove glasove o veličini delovanja v narodno dobrobit, ob ostrem posluhu odkriva nedvomno mnogo sorodnost z našimi dosedanjimi pozivi in gesli. Merodajne osebnosti novega nemškega javnega življenja odkrito in pošteno izjavljajo, da bo slovenska narodna manjšina deležna neovirane kulturne svo-

bode in bo njena velika naloga, da si predvsem v samopomoči ohrani dosežanje svojo kulturno višino. To nam nalaga dolžnost, da se danes kratko pomudimo pri vprašanju naše bodoče narodne prosvete.

V prvo smemo zapisati: Napram nemškemu narodu bomo gojili tudi v bodoče nezmanjšano spoštovanje, kakoršno zasluži po svoji visoki kulturi in še po svoji izredni narodni požrtvovalnosti. Naš veliki sosed je in nedavne odkrite izjave v bodoči nemški velikodušnosti napram Slovencec nam nalagajo narodno dolžnost iskrenega spoštovanja naroda-soseda in njegove nove miselnosti. Čujemo, da je psovka „čuš“ postala kazniva. Mi se oddolžimo s tem, da zbog morebitnih krajevnih nevšečnosti ne bomo dolžili krivde celega naroda. Če treba, bomo znali odslej tudi marsikaj bridkega zamočlati in molče potrpeti in pretrpeti v prilog mirnemu sožitju z velikim sosedom. Naš veliki cilj ostane pomirjenje in mir v deželi, zanj bomo doprinali svoje žrtve in po obljubah in izjavah vodilnih nemških mož smemo pričakovati, da bo to časten in dostojanstva obeh narodnosti vreden mir.

V drugo: Do naših nezavednih bratov in sester slovenske krvi in govorce smo doslej gojili ljubezen. Napram njim v minuli dobi ni bila zavestno izgovorjena nobena trpka beseda in noben očitak. Tako ostane tudi v bodoče! Ni šlo, da bi nas bile minule politične in kulturne prilike v deželi združile spet v eno narodno družino. Morda se reši to pereče vprašanje dežele sedaj, ko se nemški narod preraja v novi narodni ljubezni in ko s podvojeno ljubosumnostjo čuva svojo čast in svoje dobro ime. Če nam merodajni gospodje zagotavljajo nujnost razčistitve vprašanja nezavednih bratov, smemo danes dostaviti našo prošnjo: **Nikar naj se to razčiščenje ne izvede na račun družinskega občestva, ki ima tudi v programu narodnega socializma tako ugledno mesto!** Narava sama ne bi prenesla dveh narodnosti v eni družini, življenje bi prisilne protinarnosti ne moglo nositi.

V tretje: Naša narodna samopomoč! To bo ostalo naše, slovensko, kar si bomo najprej dali sami! Čutimo že sedaj, kako bo stopnjevano narodno-nemško življenje zavračalo vse narodne dvoživke, t. j. ljudi, ki jim je njihova prirojena urav v breme in spotiko. Zavedna nemška prosveta na eni strani zahteva zavedno slovensko kulturno življenje na drugi strani. Naše prosvetne organizacije in naš slovenski tednik in še naše kreditno združništvo grejo v čas podvojenega dela. Pravimo: Marsičesa se bo treba učiti od soseda in njegovega novega življenja, predvsem dejavne narodne ljubezni in narodne požrtvovalnosti. Nemški narodni socializem je vsekakor izrazito nemško gibanje, rojeno v globinah nemške duše in nemške zgodovine. A brez gotovega vpliva na nas ne bo ostalo. **Na naši slovenski mladini predvsem je ležече, da bo temu vplivu dodajala s požrtvovalnim, vztrajnim prosvetnim delom naše slovenske vrline in prvine in tako vzgajala sebe in svoj rod v zavedno slovensko narodno družino. Le taka družina bo zmožna samostojnega življenja v novi, veliki državi!**

Naša prosveta torej mora brezpogojno tudi v bodoče živeti in delovati. Naglo, prav naglo se vrti kazalec časovne ure. Vsi, prav vsi moramo doživeti veličino dobe, v kateri se nahajamo, in zajeti moramo jedro vstajajočega kulturnega, socialnega in gospodarskega življenja s svojim slovenskim pogledom in z našimi lastnimi očmi. Danes že gre klic na naša društva po skrbno pripravljene prosvetne tečaje, pestrih sestankih, občinskih zborih in še klic za tem, da izpolnimo naše narodno življenje spet s prisrčnostjo naše slovenske pesmi, z vedrino naše igre in globino naše slovenske knjige. V harmoniji srca in razuma našega naroda je največje jamstvo naše narodne bodočnosti.

Mladim srcem! Velika noč! Ni še dolgo; božični zvonovi so peli in veter je zanesel njihovo pesem: in mir ljudem na zemlji, tja daleč v ozke doline in gor v strme gore. Še nekaterikrat so se zvonovi praznično oglasili. Potem pa so klicali z onim dobrim, vsakdanjim, a jeklenim glasom na delo in k molitvi. Sem in tja so žalovali z žalostnimi, sem in tja se veselili z veselimi. Potem pa so postali resni, skoraj otožni in hipoma so prenehali z vsako melodijo. Tedaj smo se vzdramili in zavedli: Stojimo pred onim velikim praznikom, ki je vir veselja in tolažbe mladim in starim, zdravim in bolnim. — Velika noč! Zvonovi, pojte in vriskajte, hvalite in častite Njega, ki je s svojim vstajenjem dal vstati človeku in vsej zemlji! — Povsod do-

življa človek nov svet. Polja in travniki zelenijo, drevje se lepša z listjem in cvetjem. Duhteče rože posetijo svoje obiskovalce in vabijo ven na plan. Povsod gibanje, vstajanje, življenje! — Naj bi sredi vstajajočega življenja spali? Vzdravimo se, vrzimo od sebe, kar nas priklepa na preteklo, ogrnimo se kot drevje in rože z novim plaščem in začnimo novo življenje. Proč z dvomom in strahom, proč s trdo in grenko besedo, veselje in ljubezen naj zavladata v naših srcih in dušah! — Vstati moramo in vstati hočemo za novo življenje!

Gospodarski vestnik

Kmetova delavnica.

Še vedno zveni v deželi Goeringov poziv: Gospodarji, vaša skrb pa bo, da bodo hlevi in skednji polni! Kdor pozna potankosti narodno-socialistične agrarne politike, ve, koliko važnost polaga nova država na umno kmetovo udejstvovanje. Novi glasovi dajo tudi že slutiti, da bo v alpskih deželah pozornost gospodarskih krogov v državi osredotočena na živinorejo. S tem se bo dalo prav onim našim razumnim gospodarjem, ki so venomer naglašali: kmetje, naša delavnica je predvsem hlev!

Hlev je zelo važen objekt. Pravi gospodar je ponosen na svoj hlev in na živino kot na svojo hišo in družino. Saj mu živina pomaga hraniti in vzdrževati njega in njegovo družino, mu vozi in orje, daje mleko in meso in še marsikaj drugega koristnega. Živino vzredi, proda in dobi za nakup drugih življenjskih potrebščin.

Kot zahtevajo ljudje primerne stanovanjske prostore, tako zahteva umna živinoreja prostorne, svetle, zračne in suhe hleve. Nizek, temen, zatohel, vlažen in umazan hlev ovira razvoj živine, pospešuje živinske bolezni, posebno tuberkulozo, vpliva na slabo kakovost mleka ter ovira vrh vsega odstranjevanje odpadkov.

Na žalost je mnogo hlevov, ki nikakor ne odgovarjajo več zahtevam modernega časa. Eden vzrokov je nedvomno v pomanjkanju sredstev, kriva pa je marsičemu nepoučenost in zaostalost. Marsikaj na hlevu se da izboljšati brez velikih denarnih sredstev. Važna predvsem je prezidava malih oken. Okna v hlevu morajo biti velika, okvir mora biti tesno vdolan, da pozimi ni prepiha. Važna in lahko izvedljiva je tudi stropna naprava za zračenje hleva in sicer s preprostim mehanizmom za odpiranje in zapiranje od tal. Važna je nadalje kanalizacija hleva, da tekoči odpadki sproti odteka in ne močijo tal. Tako prihranimo na stelji, delu in lažje ohranimo snago. Tla v hlevu naj so po možnosti betonirana. Skrbeti moramo tudi v hlevu za odstranjevanje muh. Stari hlevi so večinoma prostorninsko zelo slišnjeni. Več zračnega prostora se da doseči, če dvignemo strop višje ali če stropa sploh ne delamo, marveč zgradimo dobro zaprto strešno konstrukcijo.

K hlevu spada gnojišče. Njegov prostor je bolj za hlevom, kakor pa predenj. V zadnji steni nasproti vhodu v hlevu vzdramo še ena vrata za dostop k gnojišču. Gnojišče mora biti urejeno tako, da se zbira gnoj na enem samem prostoru in da gnojica ne pronica in ne odteka. Po načrtu izkopljemo jamo in betoniramo dno, stene in strop, v katerem je odprtina s pokrovom. Stene naj so dobro oglašene s cementno malto, da ostanejo gladke. Gnoj na gnojišču večkrat premečemo, da zatremo zarod muh. Primerno gnojišče omogoči dobro shranjevanje gnoja, zadosti gnoja za dobre njive, dober pridelek da jela ljudem in živini. No in h koncu o gnoju še to: Nek gospodar se je vedno namrdal in je vihal nos, če je šel mimo gnojnega kupa, češ to je samo gnoj. Nekam prezrljivo je vigredi motril sosede, ko so se pečali s svojimi hlevi in z umnim gnojenjem svojih njiv. Pa pride jesen in žetev in odbira, gospodarji so zadovoljni štejevali svoj, četudi skromni prisluzek in ko je prihajal sosed k njim za posojilo, so odgovarjali: pa saj je samo gnoj!

Paziv drž. tajnika Reinhardt-a. Z aprilom 1938 se družinam s 4 in več otroci pod 16 let izplačuje enkratni prispevek 300 do 500 S. — Kmetje, rokodelci in obrtniki dobijo za vsakega 5. otroka 15 S in za vsakega naslednjega pod 16 let starega po 15 S mesečne podpore. Delavci dobijo za tretjega otroka po 15, za četrtega po 30 in za vsakega naslednjega po 30 S mesečno. — Vlada nadalje dovoljuje mladim ljudem, ki se nameravajo poročiti, poročno posojilo do 1500 S. Prva izplačila se izvedejo v maju. Podrobna pojasnila dajo občinski uradi.

Minister Reinthaler napoveduje za kmetijstvo: 55 milijonov šilingov je namenjenih kot prispevek

Mark Twain:

KRALJEVIČ IN SIROMAK

6.

Toma je njegov oče poslal ob najhujšem dežju prosjačit, dečko pa se je skril v parku kraljevske palače, kjer ga je našel mladi kraljevič. Edvard je odvedel Toma v svojo sobo, kjer sta si dečka za šalo zamenjala svoji obleki. Ko sta se gledala v ogledalo, se nista mogla dovolj načuditi svoji podobnosti.

za pospeševanje kmetijstva. S tem se bo pocenil predvsem umetni gnoj (za polovico). Za pridelovanje lanu in konoplje bodo izplačane premije in sicer 4 marke na dvojni stot, za pripravo hlevov, planinskih in pastirskih koč v planinah je dovoljenih okroglo 10 milijonov šilingov. Za silo-naprave dobijo kmetje kritje $\frac{3}{4}$ gradbenih stroškov. Nadaljnih 16 milijonov je dovoljenih za utrjevanje posestev (poprave poslopij, dokupovanje živine, gradba potov, podprava servitutov itd.). V pripravi je načrt za razdolžitev kmetijstva. Prisilne dražbe pa so ukinjene do 30. junija t. l. 7 milijonov šilingov se dovoli osebam, ki bi rade kupile kako kmetijo, a nimajo potrebnega kapitala. 21 milj. končno se porabi za regulacijo rek, potokov, hudournikov, izsuševanje in napravo vodovodov.

Proizvajati čim več ko mogoče, to je jedro narodno-socialistične agrarne politike. Evo števil iz starega rajha: V letu 1936-37 je bilo v obvezni delovni službi pridobljena za novo obdelovanje površina v obsegu Bavarske in Württemberga. To se je posrečilo z regulacijo rek in hudournikov, z izsuševanjem in odvajanjem vod, s posekavanjem, vzravnavanjem kotlin in višin, s pravo dovoljenih poti in končno s pomočjo pripravljanju pridelka. Po računih se je skupni donos kmetijstva v enem letu zvišal za 60 milijonov mark. V Nemčiji ga ni koščka neizrabljene, zapuščene zemlje, vse, prav vse mora služiti svojemu namenu. In kar je najvažnejše: obdelovanje in pridelovanje se vrši po gotovem načrtu, ki določa vsaki pokrajini njej primerni pridelek.

Vabilo.

POSJOJILNICA ZA ŽUPNIJE ŠKOFIČE, LOGA VAS, OTOK IN ŠT. ILJ,

registrovana zadruga z neom. zavezo v Škofičah, ima v torek dne dne 19. aprila 1938 ob 4. uri pop. v lastni hiši v Škofičah št. 41 svoj

redni letni občni zbor

s sledečim sporedom:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo o delovanju posojilnice v minulem letu, čitanje in odobritev računskega zaključka za leto 1937.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Volitev odbora.
5. Slučajnosti.

Ako ob določeni uri ne bi bilo zbrano zadostno število članov, se vrši eno uro pozneje drugi občni zbor, ki sklepa ob vsakem številu navzočih združnikov.

K obilni udeležbi vabi

23

Načelstvo.

Hranilnica in posojilnica v Glinjah vsled glasovanja in velikonočnih praznikov zopet uraduje v nedeljo dne 24. aprila 1938. 24

Sprejmeta se 2 hlapca, večča vseh del doma in na polju. Vprašati je v upravi lista.

Za 5 S na mesec dobavlja

posnemalnike

Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164
Ceniki zastoj Zastopniki se iščejo